

Z blížkých i dálných krajů.

**PROBLULÍ RUŠTI
GENERALOVÉ.**

Generál Ruský, operující v moeně ofensivě proti polnímu maršálkovi Hindenburgovi v území okolo Rígy, velkého ruského přístavního města při Baltickém moři, které je cílem německých útoků, a generál Ivanov, bulharský vojvodce ve službách cara Mikuláše, který vede kampaň proti bavorskému princovi Leopoldovi na Volynsku, jsou hlavními postavami přítomného ruského protivnípory, kterým má být Němci zabráněno, aby pronikli dále do západní části ruské říše. Generál Alexejev, náčelník generálního štábu, má velení nad těmito operacemi a spolu s carem Mikulášem zahájil nový výukový zámoček, který má vést se spojení s hlavními státy generála Ruského a generála Ivanova.

Hindenburg dojel Vílny dne 19. září a velkokníže Mikuláš, do té doby generálmajor ruského vojska, zbaven byl vrehního velení a poslán na Kavkaz. Velkokníže Mikuláš opustil svoje místo bez pokolení, neboť uznával potřebu změny, které vyústily v vývoj událostí. Car Mikuláš pak ujal se vrehního řízení svých vojsk. Sledoval svoji armádu neporušenou, přes to, že byla nucena ustoupit nepříteli důležitých pevností, chránící železniční linie, vedoucí k Petrohradu, Moskvě, Orlěse a Kyjevu. Němci podarili se několikrát vrážit klín v carské armádě, ale strateg velkokníže Mikuláš vždy se podarilo udržet z pasti, kterou Hindenburg, Mackensen a princ Leopold bavorský pokusili se nastražit.

Alexejev, náčelník generálního štábu, byl ustanoven do tohoto zodpovědného místa dne 4. září velkoknížetem Mikulášem. Car Mikuláš ponechal jej v úřadě a pracuje s ním nyní v přátelství, což je jiným důkazem, že velkokníže Mikuláš nebyl poslán na Kavkaz v pokolení, ale za poslán byl tam v předvídané vývoje důležitých událostí v těchto místech, při čemž moři a na Balkáně a nepochybně jméno jeho bude se často objevovat, až dojde k zamýšlenému vpadu carských vojsk na Balkán. Alexejev nastoupil místo generála Janákieviče, do stríktu od roku 1908 a přiděleno bylo mu velení v Polsku, když generál Ruský vyžádal si dočasnou dovolenou. Alexejev byl Hindenburgovým protivníkem při první obraně Rígy, když německý polní maršálek zahájil tu svoji kampaň v srpnu.

Generál Ruský požádal za dovolenou jenom k vůli svému zdraví. Car Mikuláš udělil mu vysoké vyznamenání a vyslal mu díky národa veřejným manifestem. Také anglický král udělil mu vysoké vyznamenání. Generál Ruský dojel Lvova na počátku války a krátce před tím, než odebral se na dočasnou odpočinek, porazil spojené armády německé a rakouské v bitvě u Prasně. Později události v Polsku byly přičinou rozrušování pověstí, že Ruský byl degradován, ježto byl zodpovědným za pad Lvova. Přemýšl a Prasně a zajetí těchto míst rakousko-německými vojsky znovu v červnu. Právě se ukončilo, že se společněkem ve vedení petrohradské pevnosti svatého Petra a Pavla generála Roumenkampa, který tajemně znal o vítězství generála Hindenburga u Tannenbergu ve východním Prusku, kde byl velitelem ruských vojsk.

Po pádu Varsavy dne 5. srpna generál Ruský objevil se opět ve aktivní službě, ježto nepochyb. ná jeho vojenský talent došel v poválečných kruzích oceněn. Nyní jeho půli svěřena byla obrana Rígy a zároveň zastavení německého postupu na Dvinsk, jehož

pád německá válečná úřadovna již dávno předpovídá. Je to silně opevněné místo v Kuronsku a znamená zároveň poslední překážku, kterou Němci a Rakusané mají před sebou v postupu k železniční línii, vedoucí z Varsavy do ruského kapitulu a z Varsavy do Moskvě. Je to jedna z nejstarších pevností Ruska, byla založena v roce 1226 řádem livonských rytířů. Pevností je od roku 1582. Změnila svoje pány šestkrát. Poláci, Švédové, Rusové a Francouzové byli tu pány. Rusové byli jejími pány od roku 1567 do roku 1772, ale později ji znovu získali. Ztratili ji na krátko ve válce s Napoleonem v roce 1812, kdy Průšáci byli přinuceni "malým Korsikánem" bojevatí proti Rusům, ale zase ji získali, když spojenci vojska francouzského císaře nestavěni opustila Rusko. Během posledních desíti roků byla pevnost značně oslavena okolním pevností okolo Dvinsku a líními opevnění, nalozající se podél obou břehů řeky Dviny, od hlavní pevnosti až k Rize. Hlavní tvrz slouží nyní za zásobárnu střílny pro děla a je tu mnoho strážnic a dobů míru.

Generál Ivanov, podobně jako Radko Dimitrijevič, jiný bulharský generál ve službách ruského cara, je dle proklamace bulharského krále Ferdinandu renegátem a zradcem Bulharska, nevděl-li se ihned velení carských vojsk a nevrátil-li se do své rodné země. Ale zdá se, že král bulharský má je nou nepatrnou naději, že podarí se mu některého z těchto schopných vojenských vůdčů přilákat zpět do své země. Ivanov je nyní plně zaměstnán ve Volynsku a nemá času myslit na proklamace svého bývalého pána. Generál Ruský, kterému je nyní šedesát let, je o šest let starším, než Ivanov. Generál Ivanov narodil se v Koloferu a zahájil aktivní službu ve vojskě ve východní Rumélii, kde na sebe upozornil vojenskými vědomostmi; rychle byl povyšován. Byl oblíbenecem krále Ferdinandu a ustanoven byl mírním strem války ve věm pětadvátém věku. Spolu s generálem Savovem Ivanov dělí se o vavřiny v první balkánské válce a vstoupil do Drinopole spolu s králem Ferdinandem, jeho dvěma syny a generálem Savovem, aby ostavili jedno z největších vítězství, dobytých nad Turky.

Hned při zahájení přítomné války generál Ivanov, podobně jako generál Radko Dimitrijevič, nabídl svoje služby carem Mikulášovi. Ivanov má mnoho dobrých přátel v Rusku a celá řada jeho příbuzných je tu usazena. Obatití generálů osvědčili upřímné slovanské cítění, když svoje služby nabídlí proti nepříteli Slovanstva. Skoda, že podobně vlasteneckých vojenských velitelů není v Bulharsku. Jak snadno bylo by možno dát králi-císaři na vědomí, že bulharskému národu úloha, kterou nyní je nucen hrát, je nejvýš nesympatickou, neboť postavil se nusem po bok nepřítel, proti kterým jeho předkové bojovali po staletí. Jaká to změna stala se s bulharským národem od poslední války na Balkáně! Jak mnoho zla tu ještě způsobí nenávist k sousedům, slovanským bratrům, vyvolaná intrikami odvěkých nepřátel Slovanstva!

**POSLEDNÍ TUR VYHUREN
EVROPSKOU VÁLKOU.**

Jedním z důsledků strašivé války v Evropě je úplné vyhubení posledních zbytků turů, známých také podle jménem zabití. Evropský zubr, který tvoří poslední člunek mezi předhistorickou dobou a přítomností, prohlásil se ve velkých stádech rozlehlými lesy na Litvě v Rusku a na Kavkaze a ještě armády, pochodující v těchto místech, přály na zbytky tohoto zvěřectva. Hladoví vojaři zabíjeli tyto tury a co sami nevyhubili, dokonaly střely a kulky, jimiž lesy litavské byly zasypány. Poplášená stáda turů často vzbíhala se valně jízdy skráze. Zubr litavský nalézal se pod u-

chranou ruského cara, ale válka neznač záchytné ochrany a ochráně zvěře a vojáci obou stran, ruští i němečtí, nedpřeli podřiditi motivy humanitní potřebám vojenským. Má se ale za to, že zbytky těchto krásných zvířat přehly do hlubokých lesů Běloruských a že přece jenom podarí se uchovati ukázky tohoto zvláštního ptamene, které jednou nalozalo se téměř na celém kontinentě. Kostí zubů nabezeny byly i v křídlových útesech a jeskyních v Anglii.

Evropský zubr je větší než bison či zubr americký. Nejkrásnější exempláře nalezeny byly na Kavkaze. Na Kavkaze žil zubr menší. Hlavním distriktem v Kavkazu, kde zubi se zdržovali, byla krajina mezi Kubanem a Psohem. Evropský zubr je náležitějším zvířetem, než jeho americký potomek, nesprávně jmenovaný bývolom. Má delší rohy, mohutnější proudu a dlouhou srst. Hlava je mohutná, v celé šířce a zakulatěná, krk silný, delší ka delavou srstí zdobený, ocas krátký, tučný, zakončený hustým chvěstem. Dorostlý býk zubů dosahuje výše šesti stop. Nás americký tur takové výše nikdy nedosáhne.

Americký tur prohlásil se po přechodu z divlé do žilavé traviny. Evropský zubr ale žil hlavně v jeskyních a zivil se listovým stromem, poskazuje hlavně mládě stroučky, které vyvravel z košen, aby potravu snůdžejí mohli dosáhnouti. Tur kamardský ale, jako evropský, žil v lesních jeskyních. Aby toto poznání zvířeti ptameno bylo zachováno, přijaty byly ochranné zákony v Rusku. V Kavkaze ale zubr není žádně o ochrany, vyjímaje hlubokých lesů.

Litavský zubr ovšem během dobytí letní tvoril malá stáda od desíti do patnácti kusů, ale v době zimní tato stáda se zdvojnasobila. Patrně spojovala se dvě až tři stáda dohromady k vůli lepší obraně proti vlkům. Také v době zimní stáda zubů hledala výhodnější útluky, kde by netrpěla tolik útoky hladových vlků, kteří patřili k největším nepřítelům zubů. Smělečk hladových vlků mnohý exemplář těchto krásných zvířat padl za oběť.

ZENY AFRICKÝCH NÁRODŮ.

V krajině Etiopie, kde převládá moslemství, chodí mladá dívka skoro nahá. Pouze obličej, nutno pečlivě zakrytí. Trémaux pozoroval tam zvláštní zařízení. Některé ženy měly dva nuzle, které se o zem dělily; každý jí měl mesle. Nedaleko jezera Victoriana nacházíme knen, kde dívka a hochům dovoleno vystelovat se před snatkem do lesu. Řízy po návratu k rodině ženiva se mladý muž; koupí si ženu za pár volů. Svadba nastane teprve po měsíci odkrákání se. Saud und znon africkou, obyčnou z nevery, popisuje Livingston takto: Jednalo se o tu usvědčiti ženu ze lži a všichni členové knene shromáždili se na nádverí a čekali rozhodnutí soudu. Výchledek závisl od toho, jaký úsměvek bude mít otrávený papj na slepicí a nestací-li to na usvědčení z nevin. vypije jed též za

lboce nebo žalovaná žena. Pro únos ženy vypukne často kmenová válka. Ženy některých afrických kmenů, které jsou šťastnější se také boje. Tu jde žena před mužem a nose mu zbraň. Jinde stojí žena za mužem a rozhazuje jej na čmí ostpy. Dahomajský král měl sbor Amazonek, sestávající z 3000 mladých děvčát, jakými jimičerek, totiž děvčát utloupených okolním kmenem. Jsou velmi bojovny, avšak s každým jest tu mezi nimi špatně. Im, jsou to ženy! Holdují také konalce. Kterým misionář pozoroval je, když evřely útok na hrady, utvořené z bodláčí o dlouhých a silných bodcích. Hrady byly ú měřky široké a dva metry vysoké; za nimi ještě vysoké barikady s brozovým odem. Lidovně se na tuto strasnu ptol vřely polonaly a tancely po bodláčích, elektrisovaný pohledem krále, jako u nás baletky na jevišti. Po evření tekly jim potůcky krve. Za to však nesly na ranním útlupky bodlím, strháných s hrady. Amazonek ani se vlati pouze na základě noemřova dovolení.

MARKYTANI.

Nyní je zásobovatelství ve válce zcela vědom. Jsou tu pro to zvláštní vyskolení vojenská úly mnohdy zásobovatelé akroskula neb odložil je v občanském životě vymládělí nese a vřel osoba vy zručná. O zásobovatelství které v plynější vále vykonala ukoly přijato obrovské prácevalo se spouklými materiálii, třemi nevzdaly na obrovských, patřil jsme již při posátku války. A v tomto dobtém zásobování je v neposlední řadě tajemství úspěchů všech armád, boz to úzasně organizované zásobování nebulo by možno udržovati ni hnová vojska v dobtém stavu.

V dřívějších stoletích bylo to se zásobovatelství však všední vě, válka nebula úzasním organizovaným aparátem. Prvotní markytání znamenali ve válce mnoho, nebuly pomohu válečnou dekoraci, jakými misí prizivniky války. Vojska musli si těžky kupovati potraviny sám a markytání byl oni při tom sprostředkovatelem. A tak vytvořil se v táboře pravidelný trh, německy Markt, a toto německé slovo stejné jako slovo markytání, je prvodu českého; neroune, což znamená kupa a z toho utvořeno německy Markettender a české markytání.

"Trh" v táboře markytání, podobně tehdy pravomocí polní ho maršálka, který také z každé markytánské boudy vybíral grať týdně jako tržní poplatek. Až do polovic třicetiletí připadlo polnímu maršálkovi také vše, co bylo na takovém tábořovém trhu markytáním zabaveno. Později přešla tato jména na zvláštní dozore.

Mělo-li několik pluků polepný trh, byl dozorem nad markytání tak zvaný vrehní "profous", mělo-li "trh" pouze jeden pluk, byl dozorem jen obyčejný "profous". I v Rakousku stejné jako v Německu bylo v dřívějších dobách toto zařízení. I zde podobně markytání dozoru "profousi", აღმოსული jim platit značné výši poplatky, tak profousovi samému 2

zlaté ročně, nejvyššímu profousovi a vrehnímu dohlížiteli 12 nebo 6 zlatých měsíčně.

Čím více se zdokonalovalo vojenské zásobovatelství, tím více mizel okruh působnosti markytání. Bez nichž jest nemožitébný na př. Valdštýnský tábor, s typickými figurkami markytání a hlavně markytánek, které hrají takovou roli ve starých vojenských písničkách. Z markytání, kolýsi velkoehodu stávala se kramářina. Markytání měli potom prodávati jen určité poživatiny, naproje a drobné potřeby, jako papír, líže, nůžky, pušičky, omce a pod. Ale i v té podobě bylo markytání do jisté míry jakýmsi "poctivým" koutkem vojenských táborů. Mistrovská ruka Absova na jednom domě ve Smetanově ulici v Praze nakreslila v sgrafitách takový zpodobovaný kus staré vojny s malebnými figurkami vojáků i rozkošnými figurkami z markytánské lidky.

Markytání nebyli všeobecně považováni za vojáky, ale podléhali válečným ustanovením a byli také váleci do přísady. I nyní, kdy pa zbyly významu a svého starého rázu, jsou markytání u každého batalionu, a jízdy u každého pluku. Místo to zastávají stari zembrační nebo domobraně. Ale se stá rým životem markytánským z dob Valdštýnské války nebo to srvy náváti. Markytání nemají výhod zemecké konvence, ale mají právo, aby byli považováni přípalmo za válečné zajatce, pokud mohou se vykazati listinami a nosi předepsané odznaky. Mohou býti také zadržováni jen tak dlouho, pokud každé vojenské nutnost. Konečné markytání smí svoje zboží prodávati jen vojákům, nesmí dělati již tím obelohruškám konkurenci.

Markytání jsou ještě nejmaloběžnější a poměrně "nepolitické" zbytkem starého řízení — na uměvřech v míru. Ač takový markytánský voz očekávan po namáhavém pochodu v halí toužebně, je to kus vojenského života ještě dle starých tradic. I ve válce tomu tak bývá, ale markytání je již něco zcela jiného nežli v dobách valdštýnských. Nyní pracují zásobovací kolony s rozsáhlým aparátem, místo dřívější anarchie v zásobování je úzasně organizace s kaneleřským personálem, nečetní vojáci, skladišti, jatkami a úzasnou pohotovostí. Markytání je již skoro jako vzpomínka, poněký zvuk a stín bývalého zásobovatelství vojenského starých časů.

BRAND WHITLOCK SE VRÁTÍ Z BELGIE.

Americký vyslanec v Belgii, kritizovaný německým tiskem, opustí místo pro nemoc.

JEDE JEN NA PRAZDNINY

Van Dyke prohlašuje, že pověstí o žádosti o odvolání Whitlocka jsou bez podkladu.

Washington, D. C., 4. listopadu. — Brand Whitlock, americký vyslanec v Belgii, kabeval státnímu departmentu, že připravuje se k návratu do Spojených Států na prázdniny následkem špatného zdraví. Whitlockovo rozhodnutí o návratu domů bylo učiněno na poradu lékařů. Úředníci státního departmentu věděli o jeho špatném zdravotním stavu a před několika týdny bylo mu sděleno, že může opustit svoje místo, kdykoliv toho jeho zdravotní stav bude vyžadovati.

V poslední době vyskytly se zprávy, že německé úřady požádaly o odvolání amerického vyslance následkem jeho zprávy o popravě anglické ošetřovatelky Edith Cavellové, která obviněna byla z pomáhání anglickům a belgickým válečným zajatcům k útoku. Úředníci státního departmentu ale popírají, že by bylo něco pravdy na těchto pověstech a prohlašují, že Whitlock opustil svoje místo z vlastního popudů a že jeho odjezd není v žádném spojení s případem slečny Cavellové. Postupují na to, že dovolení k opuštění místa bylo získáno Whitlockem dříve, než slečna Cavellova byla zatčena a praví dále, že není žádných příeh, proč by Whitlock nemohl se vrátiti do

Belgie, až jeho zdravotní stav se zlepší.

Whitlock sám vyslovil nelibost nad tím, že anglická zahraniční úřadovna uvěřila jeho dopisy, které poslal vyslanec Page-ovi o případě Cavellové, ale připojil, že německé vojenské autority přijaly jeho ujištění, že dopisy tyto nebyly určeny k publikaci. Vyslance opouští Belgii s největším upokojením vlády washingtonské, neboť jeho rekord považován je de za jeden z nejkvlejších me. Americkými úředníky za hranicemi.

Postavení Whitlockovo po obzazení Belgie Němci stalo se velice bolestivým a vyžadovalo velké patnosti a taktu. Belgieká vláda přestělovala se do Havru ve Francii, ale americký vyslanec zůstal v Bruselu v souhlasu s dovolením německé vlády. Nikdy nedostalo se mu žádného naznamenání se strany německých úřadů, že jeho přítomnost v Belgii je nežádoucí. Sekretář Lansing prohlásil, že není žádného politického podkladu pro opouštění Belgie Whitlockem a připojil, že o špatném zdravotním stavu vyslance získal státní departmentu již dříve zprávy.

Henry Van Dyke, americký vyslanec v Holandsku, označil pověstí o žádosti Němci za odvolání Whitlocka za nepřavdivé a bez jakéhokoliv podkladu. Prohlásil pak dále, že Whitlock odešel do Spojených Států následkem špatného zdraví na prázdniny, ku kterým je plně oprávněn po obtížné a věrné službě, kterou konal ku všeobecnému uspokojení.

ZANIKLÉ VÁLEČNÉ PROSTŘEDKY.

Kdežto nyní technické a chemické vynálezky nové prostředky válečné, je pozoruhodno, že mnoho prostředků, jejichž užívání národově starověk, bylo během věků ztraceno. Tak velké prakty, které metaly na velké vzdálenosti střelily bez prachu, byly skonstruovány i v době moderní dle zachovaného starověkých popisů. Několik takových rekonstruováno bylo darováno německému císaři a jsou umístěny v Saalburgu. Mnohem pozoruhodnější jsou zminulé starodávné chemické prostředky válečné. Tak na př. tak zv. "řecký ohně", o němž vypisuje Herodot, a který přj hořelí pod vodou a ničil tak lodě je tajemstvím dodnes. Rovněž tak jest tajemstvím tak zvaný "oeet", jehož dle zpráv starořimských spisovatelů užíval Hannibal, odstraňující jim při přechodu Alp halvanu, jež byly mu v cestě. Rozumně se samo sebou, že to nebyl obyčejný nás oet, anebo nějaká podobná látka. Snad to nebyla vůbec ani nějaká tekutina. Spíše je možno, že to bylo lidově pojmenování, které neznáme láte dale vojači. — Starí dělostřelci nazývali na př. prach "zolim". Nyní se říká populárně konfím modré nebo olivové pílučky, "modří prach". A podobně pojmenování asi vojači Hannibalovi omi traskavím, která byla patrně předchůdcem našeho dynamitu, nazývajíc je "oetem". Jáka to byla traskavina a z čeho se vyráběla, je nám neznámo. Zele zvláštní válečný prostředek musli starí Egypťané. Bránili se proti útokům nepřátel obrovskými zradly. Ponořil těchto zradel, která byla obrovských rozměrů, dovedli řidiči sluncevní paprsky proti velkým vojskům tak dovedně, že nepřítel byl úplně oslepen a musil zanechat útoky. Avšak tato obrovská zradla nejen oslepovala nepřítel, ale užívalo se jich také jako páliček skel, jimiž zapalovaly se nepřátelské tábory a nepřítel se obtěžoval a zahaběil. Jelikož však tato zvláštní zradla při probírání bitvách Egypťany sami zminili, aby nepadla do rukou nepřátel, zůstala jejich konstrukce dodnes tajemstvím.

ERA PROSPERITY NADCHÁZÍ.

Washington, 3. listopadu. — Sekretář pokladu, McAdoo, který právě vrátil se z cesty k Pacifickému pobřeží, při které navštívil všechny slaběší západní města, prohlásil, že je přesvědčen o příchodu éry všeobecné prosperity. Obchodní poměry včude se lepší a také průmyslové poměry jsou stále příznivější.

BEDNĚNÍ CHLORINU K POSLÁNÍ NA FRONTU.

Dělníci v továrně na střílnu v Londýně bedňují chlorin pro posláni na válečnou frontu. Všechni při této práci jsou nuceni nositi respirátory.